

บทที่ 4

การนำเสนอข้อมูล

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ ถือว่าเป็นการเลือกตั้งครั้งประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบใหม่ครั้งแรกของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บริสุทธิ์ ยุติธรรม และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดลำพูน ได้เตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง ได้ตั้งเป้าหมายสำคัญ คือ

ก. เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งสามารถดำเนินการได้ทันที่ตามเวลาที่กำหนด (เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)

ข. เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีขึ้นดำเนินการไปตามกฎหมาย ประกาศ ข้อกำหนด ข้อบังคับเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ค. เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสุจริต และเที่ยงธรรม

4.1 การจัดเตรียมความพร้อมก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในช่วงระยะเวลาที่รัฐบาลยังไม่ยุบสภาและประกาศพระราชกฤษฎีกา ให้มีการเลือกตั้งทั่วไป คณะกรรมการการเลือกตั้ง และ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูนตระหนักถึงภาระหน้าที่อันนี้เป็นอย่างยิ่ง ได้มีการประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนผู้สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือในการเตรียมความพร้อมที่จะดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการจัดให้มีการประชุมร่วมกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

ขั้นตอนที่ 1	การดำเนินการก่อนประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ขั้นตอนที่ 2	การดำเนินการเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ขั้นตอนที่ 3	การดำเนินการหลังวันเลือกตั้ง

4.1.1 ประเด็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบแก่เจ้าหน้าที่และ ผู้ปฏิบัติงาน

โดยความคิดเห็นของ นายพงษ์สนธิ คุณนะลา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน ได้กล่าวถึงเจ้าหน้าที่กลุ่มแรกที่จะดำเนินการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย เพราะเป็นกลุ่มหลักที่จะต้องดำเนินการเตรียมความพร้อม คือ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูนทุกคน ต้องศึกษาระเบียบ กฎหมาย หนังสือสั่งการจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศึกษาข้อกฎหมายในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 และพร้อมปฏิบัติงานร่วมกับ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน โดยเฉพาะแล้วต้องปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านกิจการการมีส่วนร่วมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องที่นำไปใช้ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้ทันทีและพร้อมที่จะเผยแพร่ขยายผลให้กับบุคลากรด้านต่างๆ ประชาชน สื่อมวลชน ได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและทันที ทุกคนต้องมีประสิทธิภาพและศักยภาพ ในฐานะกำลังหลัก นายพงษ์สนธิ คุณนะลา ได้กล่าวในที่ประชุมเจ้าหน้าที่พนักงานในการเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อมที่ดี โดยได้วางแผนปฏิบัติการที่มีความชัดเจน มีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการที่สอดคล้องกับกรอบเวลา และมีความครอบคลุมในเรื่องที่เกี่ยวข้องจะเป็นปัจจัยที่ดีและผลสำเร็จ นายรักษา สุทธิพงศ์ คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน ฝ่ายกิจการมีส่วนร่วม ได้กล่าวสอดคล้อง และเป็นแนวทางเดียวกันกับนายพงษ์สนธิ คุณนะลา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน

ภารกิจหลักที่สำคัญที่จะต้องเตรียมความพร้อมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนที่จะมอบหมายภารกิจจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปสู่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้ง ทั้ง 3 เขตของจังหวัดลำพูน นอกเหนือจากการขยายผลทางด้านระเบียบการ คือ

(1) กำหนดรายการ ประเภท ชนิด และจำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ รวมถึงการจัดศูนย์อำนวยความสะดวกเลือกตั้งประจำเขตทั้ง 3 เขต

(2) ศึกษาคู่มือ ขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้คำแนะนำให้การปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้ง 3 เขต ปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

(3) ประสานงานในการรับส่งอุปกรณ์การเลือกตั้งที่สำคัญ ได้แก่ บัตรเลือกตั้ง หีบบัตรเลือกตั้ง คูหาลงคะแนน รวมทั้งเอกสารสำคัญที่ กกต. (กลาง) กำหนด

(4) จัดทำบัญชีวัสดุ และรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ที่เหลือภายหลังจากการเลือกตั้ง ส.ว. ที่ยังคงสภาพใช้งานได้ เพื่อเตรียมส่งต่อให้สำนักงานคณะกรรมการทั้ง 3 เขต

(5) เตรียมความพร้อมหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง ประสานงานขออนุญาตใช้ รวมทั้งการประกาศเปลี่ยนแปลงหน่วยเลือกตั้ง (ถ้ามี)

(6) เตรียมการและกำหนดสถานที่เลือกตั้งกลาง นอกเขตเลือกตั้ง และนอกเขต จังหวัด

(7) การเตรียมบุคลากรในการดำเนินการเลือกตั้งประจำ เขต 1-3 โดยการรับสมัครอนุกรรมการเขตและเลขานุการเขตเลือกตั้ง เพื่อส่ง กกต. (กลาง) แต่งตั้งต่อไป

ภารกิจเหล่านี้คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดลำพูน ได้เตรียมการเพื่อมอบภารกิจให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต ซึ่งเป็นหน้าที่ของ กกต. (กลาง) ในการให้ความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ และความเข้าใจในเรื่อง กฎหมาย ระเบียบ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ บทบาทหลักในการจัดการเลือกตั้ง ได้เปลี่ยนมือ ไปสู่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ภารกิจในการกำกับ และสนับสนุน เป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน การให้ความรู้ แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเขตและผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งในการให้ความรู้ แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับเขตเลือกตั้ง หลังจากนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง 1-3 จึงจะนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับคณะกรรมการประจำหน่วยอีกต่อหนึ่ง นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลง การให้ความรู้แก่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ให้ดีกว่าที่เคยจัดการเมื่อครั้งเลือกตั้ง ส.ว. จากการ สอดถามคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต ผู้เข้ารับการอบรมหลายคน ให้คำตอบเป็นแนวเดียวกันว่า รูปแบบการถ่ายทอดของวิทยากร ในความรู้เรื่องระเบียบ กฎหมายต่างๆ เป็นที่น่าพอใจระดับ หนึ่งจากความไม่เข้าใจ ถึงความเข้าใจเป็นอย่างดี รวมถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต บางคนกล่าวว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อนใช้เวลาน้อยไปในการฝึกอบรม เมื่อเปรียบเทียบกับงานที่ต้องไปรับผิดชอบ

สำหรับบุคคลที่มีประสบการณ์การเลือกตั้ง ส.ว. หรือที่เคยผ่านงานการเลือกตั้งมาแล้ว จะมีความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้ง ถึงแม้จะเป็นการเลือกตั้งระบบใหม่ แต่ กฎหมายหรือระเบียบก็ไม่ต่างกันมากนัก หลายคนกล่าวหลังจากฝึกอบรมเสร็จสิ้น

“...ในการจัดการอบรมให้ความรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กลาง) ครั้งนี้เป็นการจัดรายภาค แบ่งกลุ่มเป้าหมายให้น้อยกว่าการอบรม เพื่อจัดการเลือกตั้ง ส.ว. ทุกคน ก่อนข้างจะได้รับความรู้เต็มที่ เข้าใจดี สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้คณะกรรมการประจำหน่วย

เลือกตั้งที่ประจำหน่วยได้รับความรู้ และปฏิบัติการได้ถูกต้องครั้งนี้คงจะเรียบร้อย และเป็นระเบียบกว่าครั้งก่อนแน่นอน...”²³

“...การอบรมครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องใช้งบประมาณมากกว่าเดิมในการให้ความรู้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต เพราะการจัดอบรมแบ่งเป็นภาค และแต่ละภาคยังแบ่งเป็นกลุ่มย่อย อีกหลายกลุ่ม อย่างภาคเหนือตอนบน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต ได้รับความรู้อย่างทั่วถึง คู่มากับการจัด ผมคิดว่าทุกจังหวัดที่มาร่วมอบรมในครั้งนี้คงพอใจ...”²⁴

4.1.2 ประเด็นการนำความรู้จากการอบรมของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไปสู่ การปฏิบัติของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

เป็นการให้ความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้ง ไม่มีหลักเกณฑ์กำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตใช้ทักษะในการถ่ายทอด ให้ผู้ปฏิบัติในระดับหน่วยเลือกตั้ง เพียงเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ ขณะที่มีการลงคะแนนเสียงเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน แต่อาจมีปัญหาบ้างจากการสอบถามผู้รับผิดชอบโดยตรง

“...ผมว่าส่วนกลางเปลี่ยนรูปแบบการนำความรู้ไปสู่ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งโดยได้บทเรียนจากการเลือกตั้ง ส.ว. เพราะการให้ความรู้ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดในครั้งเดียวทุกคนในหน่วยเลือกตั้ง หน่วยละ 7 คน เป็นการลำบากมากของผู้เป็นวิทยากร เพราะเป็นกลุ่มใหญ่ วิทยากรคนไหนก็ไม่มีความสามารถให้ความรู้ทุกคน จำนวนกว่า 10,000-20,000 คน รู้เท่ากันและเข้าใจเท่ากัน การเลือกตั้ง ส.ว. จึงมีความผิดพลาดในระดับหน่วย...”²⁵

“...ดีครับ การนำความรู้ไปให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง โดยกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนไม่มาก ทุกคนจะได้ทราบถึงขั้นตอนปฏิบัติอย่างชัดเจน เพราะคนไม่มาก มีปัญหาสอบถามได้ไม่ยาก ที่นี้คืออยู่ที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เองว่าจะจดจำขั้นตอนได้มากน้อยแค่ไหน...”²⁶

²³ สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ รัชอุหมอ ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 10 สิงหาคม 2544.

²⁴ สัมภาษณ์ นายแพทย์วัชร สอนิษฐ์, เจ้าหน้าที่ด้านการจัดการเลือกตั้ง, 14 สิงหาคม 2544.

²⁵ สัมภาษณ์ นายสว่าง กติกา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ลำพูน, 15 สิงหาคม 2544.

²⁶ สัมภาษณ์ นายเสถียร คำศิริ, กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ลำพูน, 10 สิงหาคม 2544.

“...มีปัญหอยู่บ้างเหมือนกันในวันชี้แจง เพราะ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ไม่มาทุกคน หลายหน่วยจึงปฏิบัติไม่ถูกขั้นตอน บางหน่วยก็ลืมให้ผู้มาลงคะแนนเสียง เช่นชื่อใน ศ.ส. 11 ก่อนที่จะรับบัตรไปเข้าคูหา กา 2 เบอร์...”²⁷

“...เวลาที่ใช้ในการอบรม มีปัญหา เพราะเมื่อ กกต.เขต อบรมเสร็จจะเหลือเวลาไม่มากนัก ก็ถึงวันลงคะแนนเสียง จึงทำให้เราต้องเร่งรีบในการนำความรู้ไปสู่ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องจัดทำหลายกลุ่ม งานระบบเขตก็มีมากเพราะใกล้ถึงวันเลือกตั้ง สืบสานบ้างเหมือนกัน...”²⁸

หลายคนกล่าวตามความรู้สึกร่วมตามปัญหาที่พบด้วยตนเอง แต่บางคนก็บอกว่าไม่น่าจะมีปัญหา

“...ผมว่า คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ส่วนมากจะเป็นกลุ่มเดิม ๆ อย่างเช่นผม ผมเป็น กปน. ทุกครั้งของการเลือกตั้ง รูปแบบหรือระเบียบไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก หน่วยของผมที่ผมรับผิดชอบเป็น ผอ.หน่วย ไม่มีปัญหาอะไร เราเปิดลงคะแนนเสียงตามเวลา ปิดตามเวลา การลงคะแนนเสียงถูกต้องตามขั้นตอน...”²⁹

4.1.3 ประเด็นวิธีการ การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน ก่อนการเลือกตั้ง

ซึ่งมีแผนการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ ก่อนมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง (กรกฎาคม 2543-วันประกาศพระราชกฤษฎีกา) เพื่อให้ความรู้ต่อประชาชนทั่วไป เป็นวัตถุประสงค์หลักของจังหวัดลำพูน เพื่อให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้มากที่สุด โดยให้ลงคะแนนถูกต้อง มีบัตรเสียน้อยที่สุด ผลลัพธ์คือ จังหวัดลำพูนได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดี เป็นผู้แทนของราษฎรจริง เป็นการกล่าวของนายพงษ์สนธิ คุณณะลา ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง แก่สื่อมวลชนของจังหวัดลำพูน

²⁷ สัมภาษณ์ นายแสง คำดี, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 ลำพูน, 14 สิงหาคม 2544.

²⁸ สัมภาษณ์ นายบริบูรณ์ สุทธสุภา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 14 สิงหาคม 2544.

²⁹ สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ อินแถลง, ผู้อำนวยการหน่วยเลือกตั้งที่ 1 บ้านใหม่บวกระยอง ตำบลท่าตูม อำเภอป่าซาง, 10 สิงหาคม 2544.

“...ถึงวันนี้ กกต.จังหวัดลำพูน ได้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ประการแรก คือ เพิ่มจำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างดี เห็นได้จากผู้มาแสดงตนใช้สิทธิของจังหวัดลำพูน สูงถึง 83.78 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าตัวเลขโดยเฉลี่ยของผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งของประเทศมาก และเมื่อดูลึกไปถึงผู้มาใช้สิทธิในแต่ละเขตเลือกตั้ง ก็ปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่างเขตที่มีผู้มีสิทธิมากที่สุด (เขตที่ 2) กับเขตที่มีผู้มาใช้สิทธิน้อยที่สุด (เขตที่ 3) ประมาณ 0.6 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น (ร้อยละ 84.10, 83.47 ตามลำดับ) เป็นข้อบ่งชี้ค่อนข้างชัดเจนถึงประสิทธิภาพในการดำเนินการตามแผนประชาสัมพันธ์...”³⁰

นโยบายประสานงาน และการรณรงค์ในเชิงรุก เพื่อเป้าหมายดังกล่าว ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน จึงให้สรรหาบุคลากร เจ้าหน้าที่ซึ่งประกอบด้วย

- วิทยาการเลือกตั้ง (วกต.)
- บอ./ อาสาสมัครรัฐธรรมนูญ (อสร.)
- ครูอาสา (ศศร.)
- เยาวชนอาสาประชาธิปไตย
- ข้าราชการสังกัดหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในจังหวัดลำพูน

ซึ่งแต่ละองค์กรได้ร่วมปฏิบัติหน้าที่ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ทั้งในที่ตั้งสำนักงาน และนอกที่ตั้งสำนักงานตามพื้นที่เป้าหมายต่างๆ การให้การศึกษาในเรื่องการปฏิรูปการเมือง การเลือกตั้งระบบใหม่ ความรู้ในเรื่องสิทธิ หน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงการปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยได้แยกเป็นกลุ่มก่อนมีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แยกกันดังนี้ คือ

4.1.3.1 ก่อนมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง (เดือนกรกฎาคม-วันประกาศพระราชกฤษฎีกา)

- ประชาสัมพันธ์เรื่องสิทธิประชาชน
- ระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ ความสำคัญของการเลือกตั้ง ทำไมต้องไปเลือกตั้ง
- การมีส่วนร่วมของประชาชน

³⁰ นายรัชชา สุทธิพงศ์, กรรมการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน ด้านกิจการการมีส่วนร่วม, 20 สิงหาคม 2544

4.1.3.2 เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง

- ประชาสัมพันธ์เรื่อง ความสุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการการเลือกตั้ง
- การแก้ไขทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น การเพิ่มชื่อ-ถอนชื่อ
- การลงคะแนนเสียงในหน่วยเลือกตั้งกลาง ทั้งนอกเขตเลือกตั้งและนอกเขตจังหวัด

“...แผนการประชาสัมพันธ์และโครงการประชาสัมพันธ์ จังหวัดลำพูน ได้กำหนดไว้ 24 แผน 10 โครงการ สามารถดำเนินการได้ตามแผน โดยกำหนดกิจกรรมต่างๆ ได้ประมาณ 200 กิจกรรม ทำให้การประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีความดีในการดำเนินการสูง สำหรับสื่อที่ใช้ กกต.จังหวัดลำพูน ให้ความสำคัญกับสื่อบุคคลสูง (ร้อยละ 60) รองลงมาเป็นสื่อวิทยุ สื่อบุคคลนั้นใช้ทุกรูปแบบ และมีอัตราขยายผลสูง...”³¹ นายรักษา สุทธิพงศ์ กกต.จังหวัดลำพูน รับผิดชอบฝ่ายกิจการการมีส่วนร่วม กล่าว

“...พื้นที่จังหวัดลำพูน มีชนกลุ่มน้อยที่มีสิทธิเลือกตั้ง (กะเหรี่ยง, ปากะเยอ) กระจายอยู่ในหลายอำเภอ กกต.จังหวัดลำพูน ได้กำหนดแผนประชาสัมพันธ์ โดยถือว่าอยู่ในกลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์ด้วย โดยการเผยแพร่สื่อที่เหมาะสม เช่น ใช้วิทยากรที่ใช้ภาษาชาวเขา ทำเทปภาษาชาวเขาเผยแพร่ทำให้ชาวเขามีความเข้าใจประโยชน์ของการเลือกตั้งและวิธีการเลือกตั้งระบบใหม่ ตรงนี้คือส่วนหนึ่งของการเพิ่มจำนวนผู้มาใช้สิทธิ...”³² นางสาววิไล หวันแก้ว หัวหน้าวิทยากร กกต.ลำพูน กล่าว

“...นอกเหนือจากสื่อบุคคลดังกล่าวสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ส่วนกลาง สถานีวิทยุกระจายเสียง สวท. ลำพูน สถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. ลำพูน สถานีวิทยุราชดำริสัมพันธ์จังหวัดลำพูน สถานีวิทยุกองทัพภาคที่ 3 จังหวัดลำพูน สถานีโทรทัศน์ทุกช่อง (3, 5, 7, 9, 11 และ ITV) พร้อมใจที่จะช่วยกันให้การเลือกตั้งระบบใหม่ครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16...”³³

³¹ สัมภาษณ์ นายรักษา สุทธิพงศ์, กรรมการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน ด้านกิจการการมีส่วนร่วม, 20 สิงหาคม 2544.

³² นางสาววิไล หวันแก้ว, หัวหน้าวิทยากร กกต. ลำพูน, 21 สิงหาคม 2544.

³³ สัมภาษณ์ นายพงษ์สันติ คุณนะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 22 สิงหาคม 2544.

4.1.3.3 เหล่านี้คือความร่วมมือและความตั้งใจจริงของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน ที่ทุ่มเทแรงกายแรงใจกันอย่างเต็มกำลังเป็นส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งที่เป็นแกนหลักของการประชาสัมพันธ์ คือ สำนักงาน กกต. (กลาง) ซึ่งได้ทุ่มเทการประชาสัมพันธ์และมีหลากหลายรูปแบบ ของโปสเตอร์ สวยงาม ชวนอ่าน แผ่นพับหลากหลายชนิด เทปเพลงเชิญชวน ไปเลือกตั้งที่เป็นเสียงนักร้องที่มีชื่อเสียง วิดีโอเชิญชวนแนะนำการเลือกตั้งระบบใหม่ วิธีการขั้นตอนการตรวจสอบบัญชีรายชื่อ การเลือกตั้งนอกเขตพร้อมขั้นตอน นับว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดในความสำเร็จของการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรครั้งนี้ อีกระดับหนึ่ง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป กล่าวในลักษณะเดียวกัน แต่ก็ยังมีบางคนที่ให้ความคิดเห็นต่างไปจากที่กล่าว

“...ปัญหาการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กลาง) ที่น่าจะนำไปพิจารณาแก้ไข คือ เรื่องคุณภาพและความเหมาะสมของสื่อที่ส่วนกลางส่งไปให้ กกต. จังหวัด ในรูปแบบเอกสาร เทป โปสเตอร์ แผ่นพลาสติก ซึ่งจัดทำเพื่อใช้ทั่วไปทั่วประเทศ อาจเหมาะสมกับบางท้องถิ่น นอกจากนั้นยังประสบปัญหาในเรื่องการจัดส่งล่าช้า จำนวนก็ไม่เพียงพอ...”³⁴

“...มีอยู่เรื่องหนึ่งที่ส่วนกลางน่าจะแก้ไขเพราะงานด้านการประชาสัมพันธ์ สื่อมวลชนจะถูกทำให้ด้อยคุณภาพไปบ้าง คือประสิทธิภาพของบุคลากรบางกลุ่ม ได้แก่ บัณฑิตอาสาและศอต. อยากให้มีการอบรมอย่างเข้มข้น อนุมัติงบประมาณการดำเนินการโดยรวดเร็ว พร้อมกันนั้นน่าจะให้จังหวัดเป็นผู้ดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ...”³⁵

โครงการโรงเรียนเลือกตั้ง โครงการประชาธิปไตย, โครงการเวทีประชาธิปไตยของเยาวชน การแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 เป็นส่วนหนึ่งที่นับว่ามีประโยชน์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งเยาวชนที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ และการขยายผลต่อไปถึงผู้ปกครอง ได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่

“...โครงการเด่นที่ส่งผลให้จำนวนผู้เลือกตั้งเพิ่มขึ้นเป็นลำดับแรก คือ โครงการเยาวชนประชาธิปไตย โดยใช้นักเรียนจากสถาบันการศึกษาภาครัฐและเอกชน ระดับมัธยมศึกษาทั้งจังหวัด เลือกมา 100 คน เข้ารับการอบรมเสริมสร้างความเข้าใจ ความรู้ เพื่อขยายผลต่อเพื่อนนักเรียน และผู้ปกครอง...”³⁶

³⁴ สัมภาษณ์ นายกำพล เมตตาราชกูร, กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ลำพูน, 23 สิงหาคม 2544.

³⁵ สัมภาษณ์ นายนิสิต เวทโอสถ, วิทยากร วกต. ลำพูน, 24 สิงหาคม 2544.

³⁶ สัมภาษณ์ นายพงษ์สันติ คุณนะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 27 สิงหาคม 2544.

การดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ จังหวัดลำพูนและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ทั้ง 3 เขต (เขตที่1-3) มีปัจจัยเสริมที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะมองข้ามไม่ได้ คือ ลำพูนเป็นจังหวัดเล็กมีเขตเลือกตั้ง 3 เขตเลือกตั้ง มีพื้นที่ไม่กว้างนักมีเพียง 7 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ 51 ตำบล ประมาณ 500 หมู่บ้าน ปริมาณงานจึงไม่มากนัก ผู้มีหน้าที่ดำเนินการการเลือกตั้งครั้งนี้จึงสามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง เน้นคุณภาพของบุคคลเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าจังหวัดเล็ก ประชากรน้อยจะสามารถดำเนินการให้ได้รับผลสำเร็จด้วยดี ปัจจัยหลักและสำคัญต้องอยู่ที่ความสามารถ และทักษะการบริหารจัดการ ความคิดริเริ่ม รวมถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของ กกต. และคณะด้วย

4.1.4 ประเด็น การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เช่น จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น เพื่อใช้สถานที่ ยืมอุปกรณ์ (หีบ, ถูหา) ขอตัวข้าราชการช่วยงานก่อนการเลือกตั้ง

4.1.4.1 ก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง การดำเนินงานการเตรียมการตามแผนงาน การจัดหาบุคลากร การจัดให้มีสถานที่ อุปกรณ์ ที่จะต้องใช้ในการเลือกตั้ง เช่น หีบบัตรเลือกตั้ง ถูหา ฯลฯ สิ่งเหล่านี้นับเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่นเดียวกับการเลือกตั้งทุกระดับ ที่ผ่านมา

การแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตที่ 1-3 หรือการแต่งตั้งข้าราชการช่วยงานด้านการสืบสวนสอบสวน ด้านการตรวจสอบค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ล้วนแล้วแต่เป็นบุคลากรจากส่วนราชการอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ พระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 มาตรา 10 (3) ได้ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ จังหวัด ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่จะมีการแต่งตั้งให้ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น มาช่วยปฏิบัติงานในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำนาจอันนี้ได้มอบให้ ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เมื่อมีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง และมาตรา 40 ตามหมวด 3 มีกำหนด โทษฐานการขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งในการปฏิบัติตามกฎหมายต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในเรื่องดังกล่าวนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน และ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน ได้ให้ข้อคิดเห็นไปในแนวเดียวกัน

“...ใช้การแต่งตั้งบุคลากรของทางราชการให้มาช่วยงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน มิได้ขัดข้อบัญญัติของกฎหมายมาเป็นหลักในการปฏิบัติงาน แต่จะรับบทบาทของผู้ประสานโดยทำเป็นหนังสือราชการเพื่อขอยืมตัว หากว่าจะมีคำสั่งแต่งตั้งต้องขออนุญาตหรือแจ้งให้ทราบก่อนการปฏิบัติ อาจจะต้องถึงหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้มีอำนาจอนุญาตตามคำขอของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน ได้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายเรียบ นราดิศร และหัวหน้าส่วนราชการทุกคน มีความสนใจในการช่วยเหลือในการจัดการการเลือกตั้งอยู่ก่อนแล้ว การประสานงานด้านบุคลากรจึงปฏิบัติได้อย่างสบายใจและจะได้รับความร่วมมือทุกครั้งที่ประสาน ไป...”³⁷

ด้านองค์กรเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน ได้ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้องค์กรต่าง ๆ มาขึ้นความจำนง เพื่อจะได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน เพื่อร่วมงานตรวจสอบการเลือกตั้ง ให้เป็นไปโดยความสุจริต ยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมถึงการตรวจสอบการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน มี 14 องค์กรนี้ ได้ขึ้นความจำนง และได้รับการรับรองและร่วมกันจัดตั้งศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน (สอศ.) คือ

1. โครงการสตรีและเยาวชน
2. มูลนิธิองค์กรกลาง (P-NET)
3. ชมรมครูประถมศึกษาลำพูน
4. กลุ่มแม่หญิงล้านนา
5. เครือข่ายกฎหมายรัฐธรรมนูญกับสิทธิมนุษยชน
6. สมาคมวิฑูสมัครเล่นลำพูน
7. มูลนิธิรักษ์เด็ก
8. สมาคม YMCA ลำพูน
9. ชมรมวิฑูชุมชน
10. ชมรมบัณฑิตอาสาลำพูน
11. ชมรมรักประชาธิปไตยลำพูน
12. เครือข่ายสิ่งแวดล้อมลำพูน
13. ชมรมพัฒนาชนบทลำพูน
14. กลุ่มฮักท้องถิ่นลำพูน

³⁷ สัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณณะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 27 สิงหาคม 2544.

ทุกองค์กรร่วมมือกันช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อตรวจสอบการเลือกตั้ง อาทิ

- อาสารับแจ้งเหตุ (อสจ.) ผู้ประสานงานอาสาสมัครรับแจ้งเหตุ (ปอจ.)
- อาสาสมัครสำรวจค่าใช้จ่าย
- อาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องไปนั่งสังเกตการณ์ในหน่วยเลือกตั้งต่างๆ และรวมถึงอาสาสมัครสังเกตการณ์ในวันนับคะแนนด้วยทุกคนให้ความร่วมมือดีมาก³⁸

4.1.4.2 นอกเหนือจากหน่วยงานราชการ จะให้ความร่วมมือทางด้านบุคลากรเป็นอย่างดีตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายพงษ์สนธิ คุณณะลา ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ทุกกระทรวง ทบวง กรม มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์สนับสนุนทุกรูปแบบ ทั้งสถาบันการศึกษา ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบทรัพยากร งบประมาณจัดกิจกรรม เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ รวมถึงการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองเป็นอย่างดี โดยเฉพาะแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับการสนับสนุนให้ยืมใช้สถานที่ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จะต้องเตรียมไปใช้ในกิจกรรมการเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง รวมถึงวันเลือกตั้งล่วงหน้า

“....ความเป็นจริงแล้วทุกหน่วยงาน จะได้รับการตั้งการจากหน่วยเหนือแล้วในการที่จะให้การช่วยเหลือการดำเนินการเลือกตั้งของจังหวัดลำพูน อาทิฝ่ายปกครองจังหวัด ฝ่ายปกครองอำเภอ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การโทรศัพท์ ศูนย์วิทยุสื่อสาร การไฟฟ้าจังหวัดลำพูน ทุกหน่วยงาน จะติดต่อประสานงานมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนที่เราจะประสานไปเสียอีก เช่น องค์การโทรศัพท์ แจ้งมาว่าจะมาติดตั้งเบอร์โทรศัพท์ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด สำนักงานการเลือกตั้งประจำเขต การไฟฟ้าจังหวัดลำพูน ประสานงานเรื่องการติดตั้งไฟฟ้าฉุกเฉิน ศูนย์วิทยุสื่อสาร ติดตั้งวิทยุสื่อสารให้สำนักงาน เป็นต้น...”³⁹

“....ก่อนที่จะประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอยืมใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และสถานที่ต่างๆ ได้ทำการสำรวจการมีอยู่ของสำนักงานๆ ก่อน เพื่อวางแผนประสานงาน รวมถึงวางแผนการจัดสรรงบประมาณการแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งถือว่าการประสานงานมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จะต้องแสวงหาความร่วมมือ ต้องทราบก่อนว่าจะขอความร่วมมืออะไร แบบไหน หรืออย่างไร...”⁴⁰

³⁸ สัมภาษณ์ นายไกรยุทธ ภูมิวระ, หัวหน้ากลุ่มงานอำนาจการและการจัดการการเลือกตั้ง สำนักงานกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 26 สิงหาคม 2544.

³⁹ สัมภาษณ์ นายสาโรจน์ ชัยเพ็ญ, ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มงานการจัดการการเลือกตั้ง สำนักงานการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 28 สิงหาคม 2544.

⁴⁰ สัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณณะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 27 สิงหาคม 2544.

4.1.4.3 ในการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หัวหน้ากลุ่มงานการจัดการการเลือกตั้งและผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มงานจัดการการเลือกตั้ง ถึงการประสานงานขออนุญาตใช้สถานที่และอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ พอสรุปได้ว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดลำพูน ได้รับการสนับสนุน อุปกรณ์ และสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้ คือ

(1) ฝ่ายปกครอง

- สถานที่รับสมัคร สนับสนุน ศาลาประชาคมจังหวัด เป็นสถานที่รับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จังหวัดลำพูน
- ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัด สนับสนุนบริเวณศาลากลางจังหวัดลำพูน หน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัด
- ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง ที่ 1 สนับสนุนศาลาประชาคมจังหวัด เป็นที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้งที่ 1

(2) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

- ที่ทำการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 สนับสนุนอาคารกาญจนาภิเษก (บริเวณที่ว่าการอำเภอป่าซาง) เป็นที่ทำการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 2

(3) ที่ทำการอำเภอป่าซาง

- ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้งที่ 2 สนับสนุนหอประชุมที่ว่าการอำเภอป่าซาง เป็นที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้งที่ 2

(4) โรงเรียนจักรคำคณาทร

- ที่ทำการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 สนับสนุนโรงเรียนเมธีธรโรงเรียนจักรคำคณาทร เป็นที่ทำการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 1 และสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1

(5) โรงเรียนเวียงเจดีย์

- ที่ทำการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 สนับสนุนอาคารโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา เป็นที่ทำการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3

- สถานที่นับคะแนน สนับสนุนหอประชุมโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา เป็นสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 3

- ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้งที่ 3 สนับสนุนหอประชุมโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา เป็นสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 3

(6) โรงเรียนป่าซาง

- สถานที่นับคะแนนสนับสนุนหอประชุมโรงเรียนป่าซาง เป็นสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 2

(7) สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองลำพูน

- ให้การสนับสนุน สถานที่ในการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดหีบบัตรเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1 หีบบัตรเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1

(8) สถานีตำรวจภูธรอำเภอป่าซาง

- ให้การสนับสนุน สถานที่ในการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 2 และหีบบัตรเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 2

(9) สถานีตำรวจภูธรอำเภอฝาง

- ให้การสนับสนุนสถานที่ในการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 3 และหีบบัตรเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 3

(10) ฝ่ายปกครองอำเภอและฝ่ายปกครอง

- ให้การสนับสนุนให้อิมคูหาลงคะแนน

4.2 การดำเนินการเมื่อมีพระราชกฤษฎีกา ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ อำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่อยู่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติ ความพร้อม ตลอดจนถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้มีการสอบถาม สัมภาษณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ในกระบวนการ ขั้นตอนแต่ละขั้นตอน เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง

4.2.1 การรับสมัครเลือกตั้ง มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า⁴¹

จากการสัมภาษณ์ นายบริบูรณ์ สุทธสุภา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 “...วิธีปฏิบัติในขั้นตอนการรับสมัครนั้น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ต้องเตรียมความพร้อม ชักซ้อมความเข้าใจ ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งด้านคุณสมบัติส่วนตัว เช่น วิทยุคุณวุฒิ และไม่เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่า ในมาตรา 109 คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง เช่น ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแต่เพียงพรรคเดียว

⁴¹ สัมภาษณ์ นายบริบูรณ์ สุทธสุภา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 11 สิงหาคม 2544.

และการรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตได้ดำเนินการรับสมัคร ณ สถานที่เกี่ยวกับทั้ง 3 เขตของจังหวัดลำพูน เพื่อความสะดวกเรียบร้อย โดยผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นผู้รับสมัคร....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “...ต้องพิจารณาสถานที่รับสมัครที่เอื้ออำนวยในการรับสมัคร กล่าวคือ ต้องเป็นสถานที่ที่มีความกว้างขวาง สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สมัครฯ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างดี รวมทั้งสามารถเอื้ออำนวยให้แก่สื่อมวลชน ประชาชน ผู้สนใจในการสังเกตการณ์ในวันรับสมัครฯ ได้ และเป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทันที หากมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้น....”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์ นายบริบูรณ์ สุทธิสุภา กล่าวว่า “...ประสานขอความร่วมมือจากจังหวัด โดยขอใช้ศาลาประชาคมจังหวัดลำพูนเป็นสถานที่รับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง 3 เขต....”

4.2.2 การตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามการเพิกถอนสิทธิการสมัคร มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า ⁴²

จากการสัมภาษณ์ นายแสวง คำดี ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 ทราบว่า “...หลังปิดการรับสมัครแล้ว ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่ละเขตต้องตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครทุกคน ว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนหรือไม่ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ เพื่อจะได้ประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในแต่ละเขตและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ รวมทั้งรายงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อไป....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว “...ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ไม่สามารถระบุได้ว่าบุคคลแต่ละคนที่มาสมัครรับเลือกตั้งนั้น มีคุณสมบัติครบถ้วนจริงหรือไม่ เพราะเอกสารประกอบการสมัคร เช่น ใบปริญญาบัตร ซึ่งเป็นวุฒิการศึกษาจากต่างประเทศหรือแม้กระทั่งคุณสมบัติตามลักษณะต้องห้าม เช่น เป็นบุคคลล้มละลาย เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังโดยหมายของศาล....”

แนวทางแก้ไขจากการสัมภาษณ์นายแสวง คำดี กล่าวว่า “...ประสานขอความร่วมมือตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครฯ ไปยัง หัวหน้าสำนักงานบังคับคดี เพื่อตรวจสอบว่าเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่ และประสานงานกับสำนักงาน ก.พ.ขอทราบผลการเทียบวุฒิการศึกษา....”

⁴² สัมภาษณ์ นายแสวง คำดี, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 ลำพูน, 13 สิงหาคม 2544.

4.2.3 การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า⁴³

จากการสัมภาษณ์นายสว่าง กติกา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ทราบว่า “....ได้เชิญผู้สมัครฯ ทุกคนมาประชุม เพื่อซักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการหาเสียงว่าถึงไหน กระทำได้ถึงไหนกระทำได้แล้ว เข้าข่ายการทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง รวมทั้งแจ้งให้ผู้สมัครทราบว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ได้สนับสนุนการหาเสียงของผู้สมัครทุกคน โดยได้ประสานขอความร่วมมือจากจังหวัดแจ้ง อำเภอ กิ่งอำเภอ จัดสถานที่ให้ผู้สมัคร ส.ส. ทุกคนหาเสียง โดยกำหนดวัน เวลา สถานที่ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่นั้นทราบก่อนล่วงหน้า รวมทั้งประสานขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าส่วนราชการในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กำหนดสถานที่ของหน่วยงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการปิดประกาศหาเสียงของผู้สมัครฯ....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “....ประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครฯ น้อย และจะให้ความสนใจเฉพาะผู้สมัครที่เคยเป็น ส.ส. มาแล้ว สำหรับผู้สมัครหน้าใหม่ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจ....”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์ นายสว่าง กติกา กล่าวว่า “....เร่งรัดประชาสัมพันธ์ รวมทั้งจัดการแสดงดนตรี จัดการแสดงของนักเรียนในพื้นที่ ประกอบการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ประชาชนให้ความสนใจมากขึ้น....”

4.2.4 การจัดทำและตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งการรับแจ้งเพิ่มหรือถอนชื่อและการแจ้งเหตุไม่ไปเลือกตั้ง มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า⁴⁴

จากการสัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณนะลา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน ทราบว่า “....ในส่วนของการแจ้งเหตุไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน นายดุสิต อาริวงศ์ ได้แต่งตั้งนายทะเบียนอำเภอและกิ่งอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น ทำหน้าที่รับแจ้งเหตุ โดยสำนักทะเบียนอำเภอ/ กิ่งอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น เป็นสถานที่รับแจ้งเหตุ โดยการแจ้งเหตุทำได้ 3 วิธี คือ

⁴³ สัมภาษณ์ นายสว่าง กติกา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ลำพูน, 14 สิงหาคม 2544.

⁴⁴ สัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณนะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 16 สิงหาคม 2544.

1. ยื่นคำร้องด้วยตนเอง ณ สำนักงานทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น ที่ตนเองมีสิทธิเลือกตั้ง
2. มอบหมายให้ผู้ที่บรรลุนิติภาวะແຕ່ແມ່ນ
3. แจ้งเหตุทางไปรษณีย์ โดยเฉพาะกรณีนี้ ให้ผู้แจ้ง สอดช่องที่เจ้าหน้าที่ของถึงตนเองแนบไปด้วย เพื่อให้ทางสำนักงานทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น ได้แจ้งการตอบรับ ผลการแจ้งเหตุกลับได้

นอกจากนั้นในการแจ้งเหตุไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยังอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คือ หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่สะดวกในการยื่นคำร้องแจ้งเหตุ ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตสำนักงานทะเบียนที่ตนเองมีสิทธิก็สามารถยื่นคำร้องได้ที่สำนักงานทะเบียนอื่น ที่มีระบบการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยคอมพิวเตอร์ออนไลน์ สำหรับการจัดทำและตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น ทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ประสานไปยังนายทะเบียนกลางให้มอบหมายสำนักงานทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการจัดทำ และประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เป็นผู้ลงนามประกาศให้ประชาชนทราบไม่น้อยกว่าสิบวันก่อนวันเลือกตั้ง หากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปตรวจแล้ว ปรากฏว่ามีชื่อตกหล่นหรือมีชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตนเอง ก็สามารถยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอ/ กิ่งอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่นได้ โดยให้ยื่นคำร้องก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “....ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกิดความสับสน เวลาแจ้งเหตุการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่จะมาแจ้งเหตุที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดการไปขอรับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส.11) จากอำเภอ/ กิ่งอำเภอ เป็นไปด้วยความล่าช้า เนื่องจากอำเภอ กิ่งอำเภอ อ้างว่ายังไม่ได้รับหนังสือส่งการจากกรมการปกครอง....”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์นายพงษ์สนธิ คุณณะลา กล่าวว่า “....ประชาสัมพันธ์เรื่อง การแจ้งเหตุไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้แก่นายทะเบียนอำเภอ/ กิ่งอำเภอ เทศบาล จากสถานีวิทยุที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการ ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ ประสานงานแจ้งไปยัง ผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ขอความร่วมมือนายอำเภอ ปลัดอำเภอ หัวหน้ากิ่งอำเภอ ปลัดอาวุโส อธิบายถึงความจำเป็นที่ต้องรับนำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส.11) ไปปิดประกาศ เพื่อประชาชนทราบและตรวจสอบ....”

4.2.5 การจัดทำประกาศหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และที่เลือกตั้งกลาง มีประเด็นสำคัญ พอสังเขปว่า⁴⁵

จากการสัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณนะลา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน ทราบว่า “...การพิจารณากำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีหนังสือสั่งการให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ประสานไปยังอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ได้ส่งร่างประกาศหน่วยเลือกตั้งที่เลือกตั้งมาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณา ถึงความเหมาะสม เช่น หากหน่วยเลือกตั้งใดมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อย ก็ให้พิจารณาปรับยุบมารวมกับอีกหน่วยหนึ่ง ที่อยู่ใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความสะดวกของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีมติเห็นชอบตามร่างที่อำเภอ/ กิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ส่งมาแล้วรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประสานไปยัง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีหนังสือแจ้งอำเภอ/ กิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล กำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประเภทหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง ตามแบบ ส.ส.2 ปิดประกาศให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบ สำหรับที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ได้กำหนดไว้ ดังนี้

- ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1 กำหนดศาลาประชาคม จังหวัดลำพูน
- ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 2 กำหนดหอประชุม อำเภอป่าซาง
- ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 3 กำหนดหอประชุม โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา และ
- ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัดคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ได้กำหนดให้บริเวณสนามตะกร้อ หน้าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน เป็นที่เลือกตั้งกลาง โดยแบ่งย่อยออกเป็น 3 หน่วยย่อย ตามสัดส่วนจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้ง 74 จังหวัดให้ใกล้เคียงกัน เพื่อความสะดวกในการใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง....”

⁴⁵ สัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณนะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 17 สิงหาคม 2544.

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “....ในวันลงคะแนนมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก ทำให้การตรวจสอบบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นไปด้วยความล่าช้า รวมทั้งผู้มีสิทธิที่ไม่ได้ลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด ได้มาลงคะแนนด้วย....”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์ นายพงษ์สันติ คุณนะลา กล่าวว่า “....มอบหมายให้อาสาสมัครรัฐธรรมนูญ (อสร.) เป็นผู้ช่วยกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัด โดยอำนวยความสะดวกในการช่วยตรวจสอบรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดให้แก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง สำหรับผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดไว้ได้แนะนำให้กลับไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งที่ตนเองมีสิทธิฯ ในวันที่ 6 มกราคม 2544....”

4.2.6 การประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การส่งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เจ้าบ้าน มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า⁴⁶

จากการสัมภาษณ์ นายนิพนธ์ รัชหมอ ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ทราบว่า “....สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ประสานงานไปยังนายทะเบียนกลางกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ/ กิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล จัดพิมพ์บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เมื่อดำเนินการให้ประสานมายังประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อลงนามประกาศที่อำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 20 วัน แล้วปิดประกาศให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบ รวมทั้งการจัดพิมพ์รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งให้เจ้าบ้านทราบ ซึ่งทางสำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 15 วัน....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “....การปิดประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ปิดไม่ครบถ้วนเนื่องจากถูกฉีก ถูกทำลาย เมื่อพิมพ์ซ่อมเพิ่มเติมแล้ว แต่ปิดประกาศแยกไป ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหาไม่พบ....”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์ นายนิพนธ์ รัชหมอ กล่าวว่า “....ต้องหมั่นตรวจสอบและปิดประกาศให้ครบถ้วน หรือได้รับแจ้งจากผู้ใหญ่บ้าน ก็จะรีบดำเนินการพิมพ์ซ่อม หรือถ่ายเอกสารไปเพิ่มเติมให้ครบถ้วน....”

⁴⁶ สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ รัชหมอ, ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 19 สิงหาคม 2544.

4.2.7 การแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วย กรรมการนับคะแนน ผู้อำนวยการประจำหน่วย มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า⁴⁷

จากการสัมภาษณ์ นายสุรัช ขยัน ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 และนายแสง คำดี ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 ทราบว่า “...การแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือสั่งการ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เตรียมความพร้อมในการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วย โดยเตรียมบุคคลที่จะได้รับการพิจารณาแต่งตั้ง จำนวน 3 คน เพื่อให้คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง 1 คน และกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง 2 คน โดยให้พิจารณาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ มีความเป็นกลางทางการเมือง และเคยปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งมาแล้ว รวมทั้งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นด้วย และเตรียมบุคคลสำรองไว้ล่วงหน้า อย่างน้อย 4 คน เพื่อเป็นกรรมการฯ กรณีที่พรรคการเมืองไม่ได้เสนอชื่อผู้แทนพรรคการเมืองมาร่วมเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง....”

สำหรับการแต่งตั้งผู้อำนวยการประจำหน่วย นายแสง คำดี⁴⁸ กล่าวว่า “...สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีหนังสือแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ทราบว่าได้ประสานขอความร่วมมือจากกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย ให้การสนับสนุนในการแจ้งรายชื่อบุคลากรเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งไว้แล้ว โดยให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เป็นผู้ประสานงานในการขอสนับสนุนรายชื่อ เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง แต่งตั้งและการแต่งตั้งกรรมการนับคะแนน นายสุรัช ขยัน กล่าวว่า “...สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือสั่งการ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหากรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง ฝ่ายอำนาจการขึ้นคณะหนึ่ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งประกอบด้วย ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เป็นประธาน บุคคลที่มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 4 คน เป็นกรรมการ และให้คณะกรรมการสรรหาฯ ดำเนินการสรรหากรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนาจการ จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งละ ๑๖ คน โดยให้ผู้ที่ได้รับการสรรหาทุกคนจัดทำบันทึกการให้ถ้อยคำ และให้คณะกรรมการสรรหาฯ จัดทำบัญชีรายชื่อ

⁴⁷ สัมภาษณ์ นายสุรัช ขยัน, ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 ลำพูน, 21 สิงหาคม 2544.

⁴⁸ สัมภาษณ์ นายแสง คำดี, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 ลำพูน, 21 สิงหาคม 2544.

บุคคลดังกล่าวเตรียมพร้อมไว้ เพื่อจัดส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาแต่งตั้งได้ทันทีเมื่อมีพระราชกฤษฎีกา ให้มีการเลือกตั้ง....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “...สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่งรายชื่อข้าราชการครู เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งล่าช้า หลายหน่วยเลือกตั้งมีรายชื่อซ้ำซ้อน....”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์ นายสุรชัย ขยัน และ นายแสวง คำดี กล่าวว่า “...ประธานสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เร่งรัดจัดส่งรายชื่อข้าราชการครูให้แต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้สรรหารายชื่อใหม่กรณีเกิดการซ้ำซ้อน....”

4.2.8 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และแบบพิมพ์สำหรับหน่วยเลือกตั้ง มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า

จากการสัมภาษณ์ นายไพบุลย์ กลิ่นเกษร⁴⁹ ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 และนายสว่าง กติกา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3⁵⁰ ทราบว่า “...สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีหนังสือสั่งการผ่านมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และแบบพิมพ์สำหรับหน่วยเลือกตั้งไว้ให้พร้อม เช่น แบบรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส.27) แบบประกาศรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้ง เมื่อเสร็จสิ้นการนับคะแนนแล้ว (ส.ส.28) แบบรายงานผลการนับคะแนน (ส.ส.34) แบบประกาศผลการนับคะแนน (ส.ส.35) ครั่ง ไม้ขีดไฟ เทียนไข เชือก ด้ายขาวพร้อมหมึก อู่งพลาสติก เทปใส ป้ายบอกทางเข้า ป้ายบอกทางออก ป้ายผ้าบอกที่เลือกตั้ง กระดาษทางเลือกตั้งสำหรับผู้พิการทางสายตา เป็นต้น สำหรับหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง ทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะจัดส่งมาให้ทางไปรษณีย์ดูหาเลือกตั้งให้ประธานขอขี้มจากอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “...จำนวนหีบบัตรเลือกตั้งที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดสรรมาให้ไม่เพียงพอ....”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์นายไพบุลย์ กลิ่นเกษร และนายสว่าง กติกา กล่าวว่า “...ประธานขอรับการสนับสนุนหีบบัตรเลือกตั้งเพิ่มเติม จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง....”

⁴⁹ สัมภาษณ์ นายไพบุลย์ กลิ่นเกษร, ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ลำพูน, 23 สิงหาคม 2544.

⁵⁰ สัมภาษณ์ นายสว่าง กติกา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ลำพูน, 23 สิงหาคม 2544.

4.2.9 การปฏิบัติงานของคณะกรรมการประจำหน่วย ณ ที่เลือกตั้งกลาง (ขั้นตอนการปฏิบัติ การตรวจสอบหลักฐาน ผู้มาใช้สิทธิ การเก็บรักษาหีบบัตร การนับคะแนน) มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า

จากการสัมภาษณ์ นายนิพนธ์ รัชฎาภมร ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดลำพูน ทราบว่า “... การตรวจสอบหลักฐานของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่เลือกตั้งกลางนั้น คณะกรรมการประจำหน่วยจะให้ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทุกคนกรอกแบบ ทก.1 เพื่อแจ้งถึงสาเหตุการมาใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้า หากประธานกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางพิจารณาอนุญาตให้ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งได้ ส่วนสถานที่เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง ได้ประสานขอความร่วมมือไปยัง ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน เพื่อขอใช้สถานที่ สถานีตำรวจภูธร เป็นสถานที่เก็บรักษาหีบบัตร จนถึงวันเลือกตั้ง เวลา 15.00 น. คณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง จึงได้ไปขอเบิกแล้วนำมานับคะแนน ณ สถานที่เลือกตั้งกลางของแต่ละเขต...”⁵¹

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “... มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าเป็นจำนวนมาก ทำให้คณะกรรมการประจำหน่วยที่เลือกตั้งกลาง ปฏิบัติหน้าที่อย่างหนัก ไม่มีเวลาพัก...”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์ นายนิพนธ์ รัชฎาภมร “...ได้มอบหมายคณะกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทุกคน รวมทั้งผู้ช่วยปฏิบัติงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและ อสร.มาสนับสนุน...”

4.2.10 การปฏิบัติงานของคณะกรรมการประจำหน่วย ในวันเลือกตั้ง ขั้นตอนการปฏิบัติ การตรวจสอบหลักฐานผู้มาใช้สิทธิ การนับคะแนน มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า⁵²

จากการสัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ กิตติศักดิ์ ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ 4 ตำบลนาทราย อำเภอถ้ำเขตกเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดลำพูน ทราบว่า “...ขั้นตอนปฏิบัติการตรวจสอบหลักฐานผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น มีดังนี้

- รับแจ้งการแสดงตนของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ตรวจบัตรประจำตัวประชาชนกับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส.11) ของผู้มาแสดงตนใช้สิทธิเลือกตั้งให้ถูกต้องตรงกัน

⁵¹ สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ รัชฎาภมร, ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 25 สิงหาคม 2544.

⁵² สัมภาษณ์ นายชัชวาลย์ กิตติศักดิ์, ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ 4 ลำพูน, 27 สิงหาคม 2544.

- อ่านชื่อ และที่อยู่ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่าง ๆ
- บันทึกหมายเลขบัตรประจำตัวและสถานที่ออกบัตรไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส.11)

สำหรับขั้นตอนการนับคะแนน เมื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้นำหีบบัตรเลือกตั้งมาส่ง ณ สถานที่นับคะแนนแล้วให้คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายต่างๆ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- กรรมการนับคะแนนฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสาร มีหน้าที่รับและตรวจสอบความเรียบร้อยของหีบบัตรเลือกตั้งและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนน และตรวจสอบให้ตรงจำนวนที่เขียนในรายงานการส่งหีบบัตร (ส.ส.25) ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
- กรรมการนับคะแนนฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่เปิดหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่ต้องเปิดช่องใส่บัตร และตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องหมายที่เขียนไว้ด้านในหีบบัตรแยกประเภทบัตรเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภท โดยไม่ดูผลคะแนนในบัตรเลือกตั้ง และตรวจสอบให้ตรงกับจำนวนที่เขียนในรายงานการส่งหีบบัตรของคณะกรรมการประจำหน่วยแต่ละหน่วย
- กรรมการนับคะแนนฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งและเอกสารที่เกี่ยวข้องภายหลังการนับคะแนนเลือกตั้งแล้ว เพื่อนำส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ผ่าน กกต.เขต)
- กรรมการนับคะแนนฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่นำบัตรเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งแต่ละประเภททั้งหมดมารวมและคละกัน แจกบัตรเลือกตั้งให้ฝ่ายนับคะแนนเลือกตั้งและรวบรวมบัตรเลือกตั้งที่ได้ใช้ในการนับคะแนนเลือกตั้ง แล้วบรรจุลงในหีบบัตรเลือกตั้งแล้วนำส่งให้ฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง
- กรรมการนับคะแนนฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน มีหน้าที่วินิจฉัยบัตรดี บัตรเสียและนับบัตรเป็นคะแนน
- กรรมการนับคะแนนฝ่ายรวมคะแนนเลือกตั้ง มีหน้าที่รวมคะแนนเลือกตั้งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตได้รับ และรวมคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “....ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เมื่อตรวจสอบลำดับที่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว เมื่อมาแสดงตนมักจะจำไม่ได้ ทำให้การปฏิบัติงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เสียเวลาในการตรวจสอบ

จำนวนกรรมการนับคะแนนฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนมีจำนวนน้อยไป ทำให้การนับคะแนนใช้เวลามาก กว่าที่จะเสร็จสิ้นกรรมการเหนื่อยล้า....”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์บุคคล ดังกล่าว “....แนะนำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตรวจสอบลำดับที่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว ให้จดบันทึกไว้ หากเกรงว่าจะจำไม่ได้

ให้กรรมการนับคะแนนฝ่ายอื่นๆ แบ่งคนมาช่วยปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน ได้พัก....”

4.2.11 การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานในวันเลือกตั้งและการรายงานผล มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า⁵³

จากการสัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณนะลา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน ทราบว่า “.... สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ 4 หน่วยงาน ซึ่งได้แก่ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครองและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ วางระบบสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยให้ติดต่อโทรศัพท์ โทรสารและเครื่องมือสื่อสาร โดยองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้ให้การสนับสนุนเลขหมายโทรศัพท์แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จำนวน 3 เลขหมาย สนับสนุนเลขหมายโทรศัพท์แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เขตละ 2 เลขหมาย สำหรับการติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานจังหวัดกับสำนักงานเขตและการรายงานผลการเลือกตั้ง กรมการปกครอง ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่สื่อสารประจำสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง แห่งละ 2 คน เพื่อปฏิบัติงานด้านการรับส่งข่าวสารและดูแลเครื่องรับ-ส่ง....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “....องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยประจำจังหวัด สนับสนุนเลขหมายโทรศัพท์แต่ตัวเครื่องไม่ได้สนับสนุน....”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณนะลา กล่าวว่า “....สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่ละเขต ต้องประสานขอืมจากหน่วยงานราชการในพื้นที่....”

⁵³ สัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณนะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 28 สิงหาคม 2544.

4.2.12 การรวมคะแนนที่ได้รับจากหน่วยเลือกตั้ง มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า⁵⁴

จากการสัมภาษณ์นายสุรวิทย์ คำธิตา ประธานกรรมการนับคะแนนฝ่ายอำนาจการเขตเลือกตั้งที่ 1 ทราบว่า “....เมื่อกรรมการประจำหน่วยได้นำหีบบัตรเลือกตั้งมาส่ง ณ สถานที่นับคะแนนและผ่านกระบวนการของกรรมการนับคะแนนฝ่ายต่างๆ แล้ว กรรมการนับคะแนนฝ่ายรวมผลการนับคะแนนเลือกตั้งจะดำเนินการ ดังนี้

- เมื่อกรรมการฝ่ายรวมคะแนนเลือกตั้งได้รับบันทึกผลการนับคะแนน (น.5) ทุก 500 บัตร จากกรรมการนับคะแนนฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนแต่ละชุดแล้ว จะทำการรวมคะแนนจนครบทุกชุด และจัดทำแบบรายงานผลการรวมคะแนน (น.6) แยกเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อ

- ส่งแบบ (น.6) รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทราบ 1 ชุด และเก็บไว้เป็นหลักฐาน 1 ชุด....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “....การปฏิบัติหน้าที่ใช้ระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน ทำให้กรรมการเกิดความเหนื่อยล้า ซึ่งอาจทำให้การรวมคะแนนผิดพลาดได้....”

แนวทางแก้ไข จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว ต่อไปอีกว่า “....ให้คณะกรรมการนับคะแนนฝ่ายอื่นๆ ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ล่วงหน้าแล้ว มาสับเปลี่ยน เช่น คณะกรรมการนับคะแนนฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้ง เพื่อให้คณะกรรมการนับคะแนนฝ่ายรวมคะแนนได้พัก โดยสับเปลี่ยนกันพัก คราวละ 3-4 คนจากจำนวนทั้งหมด 7 คน....”

4.2.13 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในวันเลือกตั้ง มีอะไรบ้างและได้มีมาตรการแก้ไขอย่างไร มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า⁵⁵

จากการสัมภาษณ์นายพงษ์สนธิ คุณณะลา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน นายบริบูรณ์ สุทธิสุภา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 นายแสวง คำดี ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 และนายสว่าง กติกา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ทราบว่า ปัญหาอุปสรรค ในวันเลือกตั้ง เช่น

⁵⁴ สัมภาษณ์ นายสุรวิทย์ คำธิตา, ประธานกรรมการนับคะแนนฝ่ายอำนาจการเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 30 สิงหาคม 2544.

⁵⁵ สัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณณะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 28 สิงหาคม 2544.

“...ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาใช้สิทธิเป็นจำนวนมาก ทำให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งกับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ทัน...”

“...ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่สามารถลงคะแนนได้ทัน เนื่องจากหมดเวลาการลงคะแนนซึ่งกำหนดไว้ เวลา 08.00-15.00 น.”⁵⁶

“...การลงลายมือชื่อมาใช้สิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส.11) ทำให้ล่าช้า...”⁵⁷

“...ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง บางหน่วยไม่เข้าใจระเบียบและปฏิบัติงานได้ไม่เต็มความสามารถ...”

“...การส่งมอบหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารที่เกี่ยวข้องบางหน่วยส่งไม่ครบถ้วน...”

“...ผู้แทนพรรคการเมืองที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่มาปฏิบัติหน้าที่...”

“...รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตกหล่น...”

มาตรการการแก้ไข จากการสัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณนะลา, นายบริบูรณ์ สุทธสุภา, นายแสวง คำดี และ นายสว่าง กติกา “...กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ได้แยกบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส.11) ออกเป็น 2 ส่วนเพื่อความสะดวกรวดเร็ว ในการตรวจสอบหลักฐานของผู้มาใช้สิทธิ...”⁵⁸

“...เห็นควรขยายเวลาการลงคะแนน จากเดิม เป็นเวลา 08.00-16.00 น. หรือ เวลา 08.00-17.00 น. หรือกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหน่วยให้เหลือเพียง 500 คน (เพิ่มจำนวนหน่วยเลือกตั้ง) หรือกรณีหน่วยเลือกตั้งใดที่มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนมาก การจัดให้มี การแยกบัญชีรายชื่อเป็นส่วนๆ และเพิ่มจำนวน กปน. มากกว่า 7 คน ปฏิบัติงานตั้งแต่ต้น...”

“...ควรมีการอบรมผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งอย่างจริงจัง และควรให้ลงนามในเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในการเลือกตั้ง...”

⁵⁶ สัมภาษณ์ นายบริบูรณ์ สุทธสุภา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 14 สิงหาคม 2544.

⁵⁷ สัมภาษณ์ นายแสวง คำดี, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 ลำพูน, 14 สิงหาคม 2544.

⁵⁸ สัมภาษณ์ นายสว่าง กติกา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ลำพูน, 15 สิงหาคม 2544.

“...ควรมอบหมายให้ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง ช่วยตรวจสอบว่าวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ก่อนที่กรรมการประจำหน่วยและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย จะนำมาส่งที่สถานที่นับคะแนนของแต่ละเขต...”

“...ให้กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง แต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไว้เลย 7 คน โดยให้ผู้แทนพรรคการเมืองเข้าร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เสริมเพิ่มเติมจากจำนวน 7 คน หรือเป็นผู้สังเกตการณ์...”

“...ควรใช้บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จากสำเนาทะเบียนบ้านและปรับปรุงให้เป็นข้อมูลปัจจุบันมากที่สุด...”

4.2.14 การป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย และการดำเนินการ เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น มีประเด็นสำคัญพอสังเขปว่า⁵⁹

จากการสัมภาษณ์นายจรูญ คำปันนา กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ด้านสืบสวนสอบสวนและวินิจัย และนายพงษ์สนธิ คุณณะลา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน ทราบว่า⁶⁰ “...สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจส่วนภูมิภาคจังหวัดต่างๆ เป็นเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนประจำเขตเลือกตั้งจำนวน 400 เขต เพื่อทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดทำแผนรักษาความสงบ การเลือกตั้งและสนับสนุนคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมอบหมายให้ตำรวจภูธรแต่ละจังหวัด เป็นผู้ดำเนินการกำหนดจัดทำแผนร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งได้มีการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจในพื้นที่ ทั้ง 3 เขต ประกอบไปด้วย

- ชุดสืบสวนสอบสวน
- ชุดป้องกันปราบปรามพิเศษ
- ชุดเคลื่อนที่เร็ว
- ชุดเก็บกู้วัตถุระเบิด
- ชุดเก็บข้อมูลเลือกตั้ง
- ชุดสืบสวนหาข่าว
- ชุดประสานการข่าว

⁵⁹ สัมภาษณ์ นายจรูญ คำปันนา, กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน : ด้านสืบสวนสอบสวนและวินิจัย, 19 สิงหาคม 2544.

⁶⁰ สัมภาษณ์ นายพงษ์สนธิ คุณณะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 28 สิงหาคม 2544.

เพื่อปฏิบัติหน้าที่ป้องกันการกระทำผิดกฎหมายและปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที ตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อมีการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งเกิดขึ้น ซึ่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ สามารถดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งได้ 1 ราย กรณีการเล่นพนันขันต่อระหว่างผู้สมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 1 จังหวัดลำพูน....”

ปัญหาอุปสรรค จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าว กล่าวว่า “....การเข้าจับกุมในบริเวณเคหะสถานและเวลายามวิกาล ต้องขออนุญาตศาลก่อนทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ขณะเดียวกันผู้กระทำความผิดอาจรู้ตัวก่อน....”

มาตรการแก้ไข จากการสัมภาษณ์ นายจรูญ คำปันนา และนายพงษ์สนธิ คุณณะลา กล่าวว่า “....ประสานชุดสืบสวนหาข่าว และชุดป้องกันปราบปรามพิเศษ ให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกันก่อนที่จะมีผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง....”

4.3 การดำเนินการบริหารงานเลือกตั้งหลังวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 จังหวัดลำพูน เป็นการเลือกตั้งระบบใหม่ครั้งแรกของจังหวัดเหมือนกันทุกจังหวัดของประเทศไทย โดยแบ่งเป็น 3 เขตเลือกตั้ง ภายใต้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543

4.3.1 ประเด็นปัจจัยที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. จังหวัดลำพูน ได้รับการเลือกตั้ง จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูนแต่ละท่าน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน นายพงษ์สนธิ คุณณะลา ซึ่งทำหน้าที่ประสานงาน การอำนวยความสะดวกเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกด้าน ต่างก็ให้คำตอบที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดลำพูน ได้รับการเลือกตั้ง คือ⁶¹

“...เนื่องจากกระแสนิยมเอาคนเหนือเป็นนายกรัฐมนตรี โดย พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นคนเชียงใหม่ พรรคไทยรักไทย มีกระแสนิยมอย่างแพร่หลายในทุกจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน คงยากที่ผู้สมัครจากพรรคการเมืองพรรคอื่นใดจะแทรกตัวเข้ามาเป็นผู้แทนของคนลำพูนได้ ไม่ว่าจะมีกลวิธีหาเสียงอย่างไรก็ตาม แต่ก็ไม่น่าจะเป็นบางเขตเลือกตั้งเท่านั้น เพราะชาวบ้านรู้ว่าไม่มีทางที่หัวคะแนนหรือตัวแทนของผู้สมัครจากพรรคการเมืองจะตรวจสอบว่าหน่วยเลือกตั้งใด

⁶¹ สัมภาษณ์ นายอมร เป้งวงศ์, กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 22 สิงหาคม 2544.

ผู้สมัครฯ จากพรรคการเมืองใดจะได้คะแนนเท่าใด เพราะชาวบ้านเขารู้ว่า การนับคะแนนรวมจะไปในนามที่ศูนย์การเลือกตั้งของแต่ละเขตเลือกตั้ง ดังนั้นผู้สมัครและพรรคการเมืองที่เป็นขออนุญาตเท่านั้น จึงจะได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. แบบแบ่งเขตและบัญชีรายชื่อ...”

จากการสัมภาษณ์ นายบริบูรณ์ สุทธสุภา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2544⁶²

“...ผมทราบว่าเขาวชนคนหนุ่มสาวที่มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องการเปลี่ยนผู้แทนคนใหม่ เนื่องจากคนเดิมอยู่มาแปดสมัยติดต่อกันมาแล้วและสังกัดพรรคที่ยังไม่เป็นที่ต้องการของประชาชนในพื้นที่มากนัก จึงต้องการเปลี่ยนคนใหม่ดูบ้าง ซึ่งก็มีพรรคการเมืองที่หาเสียงมากและมีการจัดระบบการกระจายข้อมูลข่าวสารดี นโยบายพรรคเป็นที่ต้องการและประชาชนสัมพันธ์ทั่วถึงยอมได้เปรียบพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคอื่น ยังมีหมายเลขผู้สมัครและพรรคการเมืองเหมือนกันทั่วประเทศแล้วยังง่ายต่อการลงคะแนนเสียงของประชาชนผู้เลือกตั้ง...”

จากการสัมภาษณ์ นายทริฏ์ ชัยนุ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง 2 ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้สมัครได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ไว้ว่า⁶³

“...ในเขตเลือกตั้ง ส.ส.เขต 2 นั้น มีปัจจัยที่เด่นอีกประการหนึ่ง คือ เงินไม่สามารถใช้ได้ผลในการให้ได้รับเลือกตั้ง ส.ส. ถ้าหากผู้สมัคร ส.ส.เข้าใจว่า การใช้เงินซื้อเสียงอย่างเดียวจะได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.แล้วคงไม่ถ่วงน้ำหนักเพราะเหตุผลการนับคะแนนรวมที่เขตเลือกตั้ง ทำให้ตรวจเช็คคะแนนจากหมู่บ้านตำบลไม่ได้ง่ายนัก เลยไม่แน่ใจว่าผลคะแนนจะออกมาในรูปใด ใครแพ้ใครชนะ...”

จากการสัมภาษณ์ นายกำพล เมตตาราชกูร์ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้สมัคร ส.ส.ได้รับเลือกตั้งว่า⁶⁴

“...ผมว่าปัจจัยหลัก คือ การออกพื้นที่ประกบติดอยู่กับผู้นำท้องถิ่นและชาวบ้าน ซึ่งเขาเองสามารถไต่สวนขอความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น ขอโครงการด้านสาธารณูปโภค ถนน ไฟฟ้า ประปา สถานีอนามัยในตำบล หมู่บ้าน ถ้าผู้แทนหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดประสานขอความช่วยเหลือเก่ง ก็สามารถเข้าไปนั่งในใจของชาวบ้านได้ ผมว่าน่าจะดีกว่าการใช้เงินซื้อสิทธิขายเสียง...”

⁶² สัมภาษณ์ นายบริบูรณ์ สุทธสุภา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 22 สิงหาคม 2544.

⁶³ สัมภาษณ์ นายทริฏ์ ชัยนุ, กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 ลำพูน, 15 สิงหาคม 2544.

⁶⁴ สัมภาษณ์ นายกำพล เมตตาราชกูร์, กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ลำพูน, 23 สิงหาคม 2544.

4.3.2 สำหรับประเด็นความเห็นที่ว่า การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ผ่านมา มีความเรียบร้อย สุจริตและเที่ยงธรรมหรือไม่อย่างไรนั้นจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องหลายระดับ มีประเด็นคล้ายๆ กัน พอเป็นดังเขป ดังนี้

จากการสัมภาษณ์นางสาวอาภาภรณ์ พุทธปวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน ได้แสดงความเห็นไว้ว่า⁶⁵

“...การเลือกตั้ง ส.ส. ระบบใหม่ ภายใต้การกำกับ ดูแลจัดการเลือกตั้งของ กกต. ตาม กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 16 นี้ และตามมาตรา 94 แห่งกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สามารถยื่นคำร้องคัดค้านการนับคะแนนและผลการเลือกตั้ง ส.ส. ซึ่งก็ถือว่าเกือบจะทุกเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 เขต ในประเทศไทย แทบจะว่าได้มีการร้องคัดค้านผลการเลือกตั้ง ก็แสดงว่าการเลือกตั้ง ส.ส. ที่ผ่านมามีการทุจริต มีการซื้อสิทธิขายเสียงกันบ้าง สำหรับการเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดลำพูน ก็มีการร้องคัดค้านผลการเลือกตั้งเช่นเดียวกัน กกต.จังหวัด ก็ได้ดำเนินการสืบสวน สอบสวนตามที่มีผู้มาร้องคัดค้านแล้ว ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็พอสรุปได้ว่า ดิฉันยึดถือนโยบายของพรรค และความเป็นคนหนุ่มรุ่นใหม่ไฟแรง เลยได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. เขต 1 จังหวัดลำพูน ...”

จากการสัมภาษณ์นายนิพนธ์ รัชหมอ ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ที่ 1 จังหวัดลำพูน ให้ความเห็นว่า⁶⁶

“... ผลพวงจากการที่ กกต.จังหวัด ผอ.กกต. จังหวัด กกต. เขต และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้ไปจับกุมการเล่นพนันขึ้นต่อเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส.ส. ในเขตเลือกตั้งที่ 1 หมู่ที่ 10 บ้านศรีสองเมือง ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน ก่อนวันเลือกตั้ง ส.ส. 1 วัน เป็นจุดประเด็นสำคัญอย่างยิ่งที่ถือว่า เราได้ปราบปราม การซื้อสิทธิขายเสียง หัวคะแนนและประชาชน ไม่กล้าทุจริตการเลือกตั้ง จากการ ที่เราทุกคน ทุกฝ่าย ร่วมแรงร่วมใจ ดูแล ควบคุม วางแผนและประสานงานที่ดี ส่งผลให้การซื้อ สิทธิขายเสียงใช้ไม่ได้ผล เราเชื่อว่าจากความตั้งใจทำงานของทุกคน ทุกฝ่าย ทำให้จังหวัดลำพูน ของเราไม่มีการซื้อสิทธิ ขายเสียง ถึงแม้จะมีบ้างก็ตาม แต่เราเชื่ออย่างหนึ่งว่า คนลำพูนต้องการ คนดีเป็นตัวแทนในสภา...”

⁶⁵ สัมภาษณ์ นางสาวอาภาภรณ์ พุทธปวน, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน (ส.ส. ลำพูน), 21 สิงหาคม 2544.

⁶⁶ สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ รัชหมอ, ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 22 สิงหาคม 2544.

จากการสัมภาษณ์ นายกำพล เมตตาราชกูร กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2544⁶⁷

“...เป็นการเลือกตั้ง ส.ส. ระบบใหม่ เปิดโอกาสให้ประชาชน และตัวแทนพรรคการเมือง เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด เข้ามาเป็น กนค กปน. การเลือกตั้ง ส.ส. ระบบใหม่นี้ มีขั้นตอนมากมายตรวจสอบได้ มีการนำบัตรเลือกตั้งทั้งแบบบัญชีรายชื่อ แบบแบ่งเขตทุกหน่วยเลือกตั้งมารวมกัน แล้วมานับแยกบัตร ทุกขั้นตอนมีกรรมการ เจ้าหน้าที่ ซึ่ง กกต. กำหนดขั้นตอนไว้รัดกุมผมเองในฐานะ กกต. เขต คนหนึ่งที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแลทุกขั้นตอน การที่มีตัวแทนพรรคการเมือง เข้ามามีส่วนร่วมได้ทุกขั้นตอน แม้กระทั่งประชาชนทั่วไปก็สามารถมาสังเกตการณ์ได้ ณ สถานที่ต่อสู้ ผมถือว่าการเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งนี้ เรียบร้อย สุจริตและเที่ยงธรรม แต่ถึงกระนั้นเองจะรับเจ้าหน้าที่อาจจะมีบ้างที่เหนียวล่า ทำงานผิดพลาด ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมายื่นร้องคัดค้านผลการนับคะแนนกับพวกเรา ณ วันนี้ก็ยังมีผู้สมัคร ร้องเรียนเจ้าหน้าที่กันอยู่ ผลเป็นอย่างไร เราขอให้ดูถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพวกเราที่ดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ส.ส. เถอะครับ ...”

จากการสัมภาษณ์ ร.ต.อ. สุวัฒน์ โล่ห์จิราญจนกุล ขป. ที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2544⁶⁸

“... ผมเองเป็นตำรวจคนหนึ่ง ที่ลงพื้นที่ประกบหวัคคะแนนในเขตเลือกตั้งของจังหวัดลำพูน การปฏิบัติงานของเราทุกคนยึดถือปฏิบัติตามแผนเชิงรุก และนโยบายการประสานงานกับ กกต.จังหวัด และเจ้าหน้าที่ทุกระดับ เมื่อเราได้รับข่าวจะมีการนัดแจกจ่ายเงินทอง สิ่งของ เราก็จะประสานแจ้งให้ตำรวจภูธร ตำรวจตระเวนชายแดน ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ใกล้สถานที่มากที่สุด ทำให้การดำเนินการของหวัคคะแนนไม่ประสบผลสำเร็จ ในบางครั้งเมื่อได้รับการประสานจากประชาชนว่าจะมีการแจกเงิน สิ่งของ เมื่อเราไปถึงสถานที่ที่ไม่มีเหตุการณ์ตามที่แจ้งมา ผลการปฏิบัติงานในเชิงรุกของเรา ทำให้ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง การซื้อสิทธิขายเสียงอาจจะมีบ้างแต่ก็เล็กน้อย ผมคิดว่า การเลือกตั้ง ส.ส. ระบบใหม่แม้จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กกต. หน่วยงานที่ถือว่ามือใหม่ในการจัดการเลือกตั้ง ก็ถือได้ว่าบริสุทธิ์ สุจริต และเที่ยงธรรม กว่าเลือกตั้ง ส.ส. ทุกๆ ครั้งที่ผ่านมา...”

⁶⁷ สัมภาษณ์ นายกำพล เมตตาราชกูร, กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 3 ลำพูน, 23 สิงหาคม 2544.

⁶⁸ สัมภาษณ์ ร.ต.อ. สุวัฒน์ โล่ห์จิราญจนกุล, ขุดปฏิบัติหน้าที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่, 21 สิงหาคม 2544.

4.3.3 ประเด็นข้อคิดเห็นและคำแนะนำในการบริหารจัดการเลือกตั้ง ส.ส. จากการสัมภาษณ์ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทั้งสามเขตเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง ทำให้ทราบว่าการบริหารจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน มีแนวทางปฏิบัติ ตามข้อคิดเห็นและคำแนะนำ สรุปได้ ดังนี้

4.3.3.1 ยึดระเบียบ กฎหมายในการบริหารงานเลือกตั้ง เป็นการบริหารงานด้วยข้อกฎหมาย ระเบียบโดยเคร่งครัด ดังคำสัมภาษณ์นายบริบูรณ์ สุทธสุภา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดลำพูน ว่า⁶⁹ “... ผมเองในฐานะเป็นข้าราชการระดับสูงของจังหวัด และต้องการให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน เป็นไปด้วยความสุจริต และเที่ยงธรรม ผมต้องยึดหนังสือสั่งการ ระเบียบ กฎหมาย โดยเคร่งครัด ไม่เช่นนั้นอาจจะนำไปสู่การร้องเรียนการฟ้องทั้งทางแพ่ง ทางอาญาและทางวินัย...”

4.3.3.2 ยึดแผนเป็นหลักในการปฏิบัติงาน จากคำสัมภาษณ์ นายนิพนธ์ ธีธัญญ์ ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดลำพูน กล่าวว่า⁷⁰ “... การบริหารงานเลือกตั้ง ส.ส. นั้น ประกอบไปด้วยแผนดำเนินการเลือกตั้ง แผนรักษาความสงบเรียบร้อย แผนประชาสัมพันธ์ และแผนต่างๆ อีกมากมาย เพื่อให้ให้นามาซึ่งความเรียบร้อยในการเลือกตั้งที่สุจริต การยึดแผนเป็นหลักในการปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และประหยัดงบประมาณ คนผู้ปฏิบัติงาน วัสดุสิ่งของเครื่องใช้ในการเลือกตั้งก็ต้องพร้อมด้วย ให้เข้าใจง่ายก็คือ มีแผนงานที่ดี มีชัยไปกว่าครึ่งหนึ่ง...”

4.3.3.3 ยึดการประสาน จากการสัมภาษณ์นายพงษ์สันติ คุณณะลา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน กล่าวว่า⁷¹ “... จากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานที่เล็กและมีความเป็นอิสระ สามารถประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้ ประกอบกับเป็นหน่วยงานใหม่ บุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องอาศัย บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ จากหน่วยงานอื่นๆ เพราะฉะนั้น การประสานงานจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน บริหารงานจัดการเลือกตั้งให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

⁶⁹ สัมภาษณ์ นายบริบูรณ์ สุทธสุภา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 24 สิงหาคม 2544.

⁷⁰ สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ ธีธัญญ์, ประธานกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 1 ลำพูน, 10 สิงหาคม 2544.

⁷¹ สัมภาษณ์ นายพงษ์สันติ คุณณะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 10 สิงหาคม 2544.

4.3.3.4 ยึดหลักประหยัด จากการสัมภาษณ์ นายแสวง คำดี ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 กล่าวว่า ⁷² “... ในการบริหารงานเลือกตั้งนั้น จะต้องบริหารงบประมาณให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและประหยัด ไม่แสวงหาผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม บริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการที่ส่วนกลางได้โอนงบประมาณส่งมาตรงยังสำนักงาน กกต. เขต นั้น ทางคณะกรรมการเขตเลือกตั้งที่ประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 จะต้องยึดหลักประหยัด ความถูกต้องและใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น...”

4.3.3.5 เน้นการติดตามและรายงานผล จากการสัมภาษณ์ นายพงษ์สันติ คุณนะลา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน กล่าวว่า ⁷³ “... ในการบริหารงานเลือกตั้งจะต้องมีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลให้สำนักงาน กกต. ทราบ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือสิ่งบกพร่องที่เกิดขึ้นอันจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุเป้าหมาย อีกทั้งเป็นการตรวจสอบเช็คความถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย หรือแผนงานปฏิบัติที่ได้วางไว้ป้องกันความผิดพลาด...”

จากการบริหารการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน ซึ่งได้อาศัยหลักการบริหารงานจากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้

1. ยึดระเบียบ, กฎหมายในการบริหารงานเลือกตั้ง ในการบริหารงานเลือกตั้งเป็นการบริหารงานด้วยข้อกฎหมาย จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ โดยเคร่งครัด ไม่เช่นนั้นอาจนำไปสู่การร้องเรียน, การฟ้อง ทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางวินัย
2. ยึดแผนเป็นหลักในการปฏิบัติงาน ซึ่งแผนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) นั้น ประกอบไปด้วยแผนดำเนินการเลือกตั้ง , แผนรักษาความสงบเรียบร้อย , แผนประชาสัมพันธ์ เป็นต้น การยึดแผนเป็นหลักในการปฏิบัติงานจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และประหยัดงบประมาณ
3. ยึดการประสานงาน จากเจตนาของรัฐธรรมนูญต้องการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานที่เล็กและมีความเป็นอิสระ สามารถประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้ประกอบกับเป็นหน่วยงานใหม่ บุคลากรตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ ยังไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องอาศัยบุคลากร วัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานอื่นๆ เพราะฉะนั้น การประสานงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน

⁷² สัมภาษณ์ นายแสวง คำดี, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 2 ลำพูน, 11 สิงหาคม 2544.

⁷³ สัมภาษณ์ นายพงษ์สันติ คุณนะลา, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดลำพูน, 10 สิงหาคม 2544.

4. ยึดหลักประหยัด ในการบริหารงานเลือกตั้งนั้นจะต้องบริหารงบประมาณให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและประหยัด ไม่แสวงหาผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม , บริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. การติดตามและรายงานผล ในการบริหารงานเลือกตั้งจะต้องมีการติดตามประเมินผล และรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือสิ่งที่บกพร่องที่เกิดขึ้นอันจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุเป้าหมาย